

מערל שיעור בנושא נשים מושכחות

כתבה: אורלי ניר

הנשים הנשכחות, מי הן, עבור מי הן נשכחות ועבור מי הן זכורות, באחריות מי לשמור ולשמר את זכרוןן ובאחריות מי לדאוג שישכחו?

"חכמת נשים" ש"י עגנון

מעשה שכך היה, אשה למדנית למדה בבית מדרש בסביבת גברים והייתה היחידה שבאמת, מכל ליבה התעניינה בלימוד וצמאה הייתה לכל ספר שראה אור. נוכחותה של האשה בבית המדרש לא הייתה מקובלת על חבורת הגברברים הצעירים והם ניסו בכל כוחם למנוע ממנה להמשיך ללמוד. לכן, יום אחד, לקחו כמאה דפים ריקים, פנו לכורך הטוב ביותר להכין כריכה מהודרת לאותם דפים ריקים ואת ה"ספר" החדש הניחו על המדף בידיעה שענייה וליבה של האשה מיד יסתקרנו. ואכן כך היה, האשה הלמדנית לקחה בסקרנות את הספר המהודר, פתחה בהתלהבות וברקע שומעת את קולם של הבחורים צוחקים עליה כיצד נפלה בפח. לאחר רגעים של כעס, חושבת לעצמה האשה הלמדנית שאכן אין תעוד על נשים חכמות ולמדניות ומחליטה לעלות על הכתב את סיפורן של הנשים החכמות.

מוסר השכל:

אם לא נדאג לתעד את סיפורינו כמעט אף אחד לא יעשה זאת עבורנו.

טרמינל 1 שדה התעופה בן-גוריון, זמן ההמתנה לקראת הטיסה שלי ארוך מאוד. באופן טבעי עיני תרות אחר עיצוב המרחב הציבורי, כנראה ככה זה אצל אנשי אומנות. פרט לעיצוב המודעות הרלוונטי לקהל הטסים אני רואה לוח מודעות מעוצב כמו פעם, כפי שאני זוכרת אותו בילדותי, גליל רחב וגבוה ועליו "מודבקות" מודעות היסטוריות המאפשרות למתבונן. להסתובב סביב הלוח ולהתרשם. תפסה את תשומת ליבי המודעה המזמינה את קהל הנשים לכנס.

לוח מודעות ציבורי –

ישראל שנות ה-60

לוח מודעות ציבורי בטרמינל 1

"הזמנה לכנס נשים" – ניתוח ויזואלי של המודעה:

בולט בעיצוב המודעה גודל האותיות המראה בדרך כלל על מעמד וחשיבות האנשים מאחורי השמות. המילים "כנס נשים" אינו הגדול ביותר לעומת המשתתפים, חברי הכנסת – הגברים – מנחם בגין ויוסף ספיר. הם הדוברים העיקריים ב.... כנס הנשים. באותיות קטנטנות, שורה למטה כתוב:

"דברי פתיחה": גב' דורון שרה, גב' עמידרור צילה.

הימים כרגע ימי מלחמה, אני צמודה לאמצעי התקשורת באופן לעיתים מוגזם ורואה ושומעת דיווחים ופרשנים, השם "עמידרור" נשמע היה לי מוכר ובאופן מדויק יותר ידעתי על קיומו של האלוף יעקב עמידרור כאחת מהדמויות בעלת רקע צבאי באולפני החדשות. הסתקרנתי.

חזרתי למודעה על לוח המודעות מטרמינל 1 בנתב"ג. התחלתי לכתוב מכתב דמיוני לאחת הדמויות הכתובות בלוח המודעות:

שמך מופיע על מודעה בלוח רחוב המזמינה את קהל הנשים ל"כנס נשים". הזמנת לומר דברים בפתיחת הכנס, שמם של שאר הדוברים בהחלט מוכר לי מדברי ימי ההיסטוריה של מדינת ישראל. כפי שכתוב במודעה, הדוברים העיקריים בכנס הנשים יהיו הגברים מנחם בגין ויוסף ספיר ואיתך תפתח את הכנס הגב' שרה דורון אבל... .

מי את צילה עמידרור?

מהלך השיעור:

אציג על הלוח את שש התמונות הבאות:

משימה: עליכם לתאר בכתב את ה"דיוקן העצמי" (– מושג מתחום האומנות) של צילה עמידרור בהלימה לתמונות המוצגות, כיצד כל תמונה ובהמשך שני המשפטים מתארים את פועלה בתולדות המדינה.

טרמינל 1 נתב"ג 	"חכמת נשים" ש"י עגנון 	חזית כלא נשים בבית לחם
עוגת יום הולדת לגיל ... 100 	סמל ארגון המחתרת האצ"ל 	בובה סרוגה בעבודת יד

מי אמר למי ומתי - במשפטים הבאים,
עליכם לשלב את תוכן הדברים בתיאור הדמות:

"כיצד מעזה אם לילד כה רך להתעסק בפוליטיקה ולהביא
להפקרת בנה לסבל וייסורים?".

"מי שיקרא את העמודים הבאים לבו בטוחני יתמלא לא רק צער על הסבל
אלא גם ואולי בעיקר, גאווה על העמידה המופלאה של בנות ציון המורדת,
המשתחררת"

"...מטבען אין הנשים ששות לפעילות פוליטית. אך קל יותר לפתותן לבוא
לפגישה שבה משתתפות רק נשים. בנקודה זו מצאנו תמימות דעים בין דוברת
את מפלגת האופוזיציה השמאלנית לבין נציגת מפלגת השלטון. "האשה
מרגישה עצמה הרבה יותר חפשיה בחברת בנות מינה..."

"...כשצריך לוותר על מקום ברשימה לטובת מישהו תמיד הלחץ מופעל על
נקודות התורפה' ברשימה: על החברה. והיא בדרך כלל מוותרת החברים אינם
מוותרים כל כך בקלות על מקומם".

"האשה במדינה" היה עיתון חריג בנוף התקשורת של המדינה הצעירה: כתב עת
פמיניסטי, עצמאי ולא מתחנף, שהעמיד תביעות ברורות לקהל הקוראות שלו
ויותר מכך, לפוליטיקאים. אך כמו העיתון עצמו, גם העורכת שפרסמה אותו
נשכחה מדפי ההיסטוריה

מקורות מידע:

*ציילה עמידור (הלר) מפקדת באצ"ל, ב"אנציקלופדיה יהודית" באתר "דעת"

<https://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=3064>

*"חוויות המאסר של אסירות פוליטיות בכלא בית לחם"

רות לוביץ' וציילה עמידור (הלר) כמקרה מבחן. חגית כהן

* <https://agnonhouse.org.il/wp-content/uploads/2020/02/hokhmatnashim.pdf>

מקור מידע מלא ופעילויות בנושא "חכמת נשים" ש"י עגנון

וידיה המרגש של אם לוחמת אצ"ל

<https://www.haaretz.co.il/magazine/obit/2017-02-23/ty-article/0000017f-e744-dea7-adff-f7fff8730000>

ברזל אסתר, "[איך השפעה לנשים במפלגות](#)", כפי שפורסם בעיתון הארץ (10.05.1962)